

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Obdo/64/2019
Identifikačné číslo spisu: 1114207425
Dátum vydania rozhodnutia: 30.09.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Prieceľová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:1114207425.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: Cestovná agentúra BDT plus s. r. o., so sídlom Kresánkova 9, Bratislava, IČO: 31 398 154, zast. TaylorWessing e/n/w/c advokáti s. r. o., so sídlom Panenská 6, Bratislava, IČO: 35 905 832, proti žalovanej: Q. O., nar. XX. XX. XXXX, bytom Š. XXXX/X, B., zast. PAICEK LEGAL s. r. o., so sídlom Panská 17/427, Bratislava, IČO: 36 834 904, o návrhu na vylúčenie spoločníka zo spoločnosti, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 28Cb/61/2014, na dovolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 3Cob/22/2017-862 zo dňa 07. 02. 2018, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 3Cob/22/2017-862 zo dňa 07. 02. 2018 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I ako súd prvej inštancie rozsudkom č. k. 28Cb/61/2014-660 zo dňa 27. 06. 2016 zamietol žalobu žalobcu, ktorou sa v súlade s ustanovením § 149 Obchodného zákonníka (ďalej len „ObchZ“) domáhal vylúčenia žalovanej ako spoločníčky zo spoločnosti žalobcu, a to z dôvodov závažného porušovania povinností spoločníkov. Súd súčasne uložil žalobcovi povinnosť zaplatiť žalovanej trovy konania vo výške 1.277,40 eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

2. Z odôvodnenia rozsudku prvoinštančného súdu vyplýva, že žalobca sa podaním, súdu doručeným dňa 11. 03. 2014 domáhal, aby súd vylúčil žalovanú ako spoločníčku zo spoločnosti Cestovná agentúra BDT plus s. r. o., so sídlom Kresánkova 9, Bratislava, IČO: 31 398 154, v súlade s ustanovením § 149 ObchZ, z dôvodov závažného porušovania povinností spoločníka. Žalobca zároveň podal aj návrh na nariadenie predbežného opatrenia podľa § 74 a nasl. zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „O. s. p.“), ktorým žiadal súd, aby uložil žalovanej povinnosť zdržať sa výkonu práv spoločníčky v spoločnosti žalobcu až do právoplatného rozhodnutia súdu o návrhu na vylúčenie žalovanej zo spoločnosti, alebo aby zakázal žalovanej vykonávať v návrhu špecifikované práva spoločníčky spoločnosti. Súd návrh žalobcu na nariadenie predbežného opatrenia zamietol, a to uznesením č. k. 28Cb/61/2014-131 zo dňa 04. 04. 2014, potvrdeným uznesením Krajského súdu v

3. Súd prvej inštancie vykonal vo veci dokazovanie oboznámením sa s predloženými listinnými dôkazmi, vyjadreniami strán sporu, ako aj súborom výpisov z obchodného registra. Zistený skutkový stav právne posúdil podľa § 1, § 122, § 125 ods. 1, ods. 3, § 133, § 134, § 135a, § 149 a § 261 ods. 1, ods. 6 ObchZ a dospel k záveru, že žaloba nie je dôvodná, nakoľko žalobca nepreukázal právny základ ním uplatneného nároku. Žalobca dôvodnosť žaloby vo veci samej opieral o závažné porušovanie povinností žalovanou ako spoločníčkou spoločnosti. Súd zistil, že žalovaná je spoločníčkou v spoločnosti žalobcu s výškou obchodného podielu 50 % predstavujúceho vklad do základného imania spoločnosti vo výške 3.319,391888 eur, splatené 3.319,391888 eur. Zároveň je konateľkou spoločnosti, štatutárnym orgánom oprávneným konať za spoločnosť tak, že konatelia konajú menom spoločnosti samostatne a podpisujú za spoločnosť tak, že k napísanému alebo vytlačenému názvu spoločnosti pripojí konateľ svoj podpis. Konateľ je teda oprávnený samostatne konať za spoločnosť. Znenie spoločenskej zmluvy žalobcu neuvádza obmedzenia v konaní štatutárneho orgánu. Pred samotným hmotnoprávnym posúdením nároku žalobcu, sa súd zaoberal námietkou žalovanej o nesplnení povinnosti žalobcu podľa § 149 ObchZ veta prvá. Žalobca predložil súdu výzvu na plnenie povinností spoločníka zo dňa 19. 11. 2013, ktorá žalovanej nikdy nebola doručená a ani sa nedostala do sféry jej dispozície, keďže o doručovaní zásielky nebola upovedomená v lehote 5 dní, ktorú údajne požadoval žalobca na vrátenie zásielky (neobdržala ani lístok pošty, z ktorého by vyplynulo, že má na pošte zásielku). Uvedené konanie žalobcu malo viesť k tomu, aby zásielka bola ako neprevzatá vrátená. Následne žalobca, zjavne vedomý si absencie zákonných dôvodov pre podanie žalobného návrhu, zaslal žalovanej druhú výzvu na plnenie si povinností spoločníka zo dňa 15. 07. 2014. Táto výzva sa už do sféry dispozície žalovanej dostala. V uvedenej výzve žalobca rozširuje svoju argumentáciu o prípadné ďalšie dôvody vylúčenia spoločníka, ktoré v pôvodnej výzve neuvádzal. Podľa názoru žalovanej nemožno rozšírenie dôvodov bez ďalšej doručenej výzvy, kde by boli tieto ďalšie dôvody uvedené, akceptovať. Následne sa rozšírenými dôvodmi malo zaoberať aj valné zhromaždenie spoločnosti, ani to sa však nekonalo. Súd vyhodnotil uvedenú námietku žalovanej vo vzťahu k meritu veci ako nedôvodnú. Uviedol, že procesnou podmienkou pre podanie žaloby o vylúčenie spoločníka je preukázanie vyzvania na plnenie povinnosti a preukázanie písomného upozornenia na možnosť vylúčenia. K otázke doručenia predmetného písomného upozornenia súd uviedol, že žalobca preukázal, že písomnosť bola doručovaná na adresu žalovanej, ktorá ju v odbernej lehote neprevzala. Zo znenia ustanovenia § 149 ObchZ nie je zrejmé, že je povinnosťou žalobcu preukázať doručenie upozornenia resp. skutočnosť, že sa o jeho obsahu žalovaná dozvedela. Súd prihliadol na bežnú neformálnosť vzťahov v spoločnosti žalobcu ako rodinného podniku a vzťah medzi matkou a dcérou, ktorú okolnosť strany v priebehu konania aj potvrdili, teda že vzťahy medzi nimi (aj pracovné) boli neformálne. Uvedené súd vnímal ako normálny bežný jav, a preto netrval na striktnnej formálnosti výkladu ustanovenia § 149 ObchZ. K otázke, či mohol žalobca rozširovať dôvody pre vylúčenie spoločníčky v priebehu konania, súd uviedol, že v priebehu konania bola žalovaná informovaná o merite konania, pričom rozšírenie dôvodov je procesnou stránkou konania. V danom prípade za situácie, že aj konanie valného zhromaždenia za účasti sporových strán by bolo len formalitou, súd nepripustil predmetnú námietku ako relevantnú, a preto procesne v konaní pokračoval.

4. V rámci hmotnoprávnej stránky veci súd vyhodnotil konanie žalovanej, vystupujúcej ako konateľka s oprávnením konať za spoločnosť samostatne a ako spoločníčka s podielom na základnom imaní spoločnosti vo výške 50 %, ako konanie neporušujúce povinnosti spoločníčky do takej miery a intenzity, že by mala byť postihnutá sankciou vylúčenia zo spoločnosti. Žalobca skutkovo podrobne, precízne až analyticky uviedol konania žalovanej, evokujúce porušenie jej povinností ako spoločníčky žalobcu, čo podporil aj judikátmi ohľadne lojality spoločníka a právnej úpravy povinností spoločníka. Napriek uvedeným argumentom sa súd nestotožnil s názorom žalobcu, že došlo k porušeniu povinností zo strany žalovanej. K jednotlivým namietaným porušeniam súd uviedol, že povinnosti spoločníka sú uvedené exemplifikatívne v ustanoveniach § 113 a § 122 ObchZ, pričom ďalšie povinnosti môžu byť obsahom ustanovení spoločenskej zmluvy spoločnosti.

V danom prípade súd skúmal, aké povinnosti si spoločníci dohodli v spoločenskej zmluve v čl. VI a čl. VIII tak, aby ich porušenie viedlo k vylúčeniu spoločníka zo spoločnosti. Súd zistil, že tam uvedené povinnosti konaním žalovanej porušené neboli. Súd poukazom

na rozhodnutie Krajského obchodného súdu v Brne č. j. 29/10 Cm 577/93-29 zo dňa 15. 02. 1995, dal do pozornosti aj odborný názor, že dôvodom podania žaloby o vylúčenie spoločníka nebude jednorazové, ale len opakované porušovanie povinností spoločníka. Skonštatoval, že v konaní nebolo preukázané, že by žalovaná porušila svoje povinnosti spoločníčky, a teda ani že by ich porušovala opakovane alebo závažne. Uvedené nebolo preukázané zo strany žalobcu ani pre prípad prevodu nehnuteľností označených v žalobe, iniciovania exekúcií, investovania kúpnej ceny, zmeny sídla, ani v ostatných prípadoch vymenovaných žalobcom. Ohľadne exekučných konaní, pri ktorých malo dôjsť k porušeniu povinnosti, súd v súlade s vyššie uvedenou argumentáciou zotrval na svojom právnom názore, že zo strany žalobcu nebolo preukázané, že v daných úkonoch vystupovala žalovaná ako spoločníčka žalobcu. Vedenie exekučných konaní voči žalobcovi nezakladá nebezpečenstvo vzniku ujmy na majetku žalobcu z dôvodu konania žalovanej. V jednotlivých veciach vystupovala žalovaná nie ako spoločníčka žalobcu, preto nemohlo dôjsť ani k porušeniu povinností spoločníka. Žalobca neunesol dôkazné bremeno preukázania porušenia povinností spoločníka, pretože nepreukázal, že žalovaná v predmetných konaniach vystupovala ako spoločník. Podľa žalobcu je spoločník obchodnej spoločnosti viazaný aj tzv. povinnosťou lojality, teda povinnosťou nevykonávať voči spoločnosti úkony, ktoré by mali negatívny vplyv na jej podnikanie. Súd uviedol, že samotný princíp lojality súvisiaci najmä s prejavom dobrej vôle, vernosti a akceptovania princípu napr. spoločného podnikania, nemôže byť na druhej strane vysvetľované reštriktívne, že všetko, čo vykoná spoločník, nie v súlade s predstavami druhého spoločníka, je porušením princípu lojality, ak na takéto konanie bol spoločník oprávnený. Uviedol ďalej, že ak si spoločníci nedohodnú priamo povinnosti spoločníkov, na čo im dáva priestor práve spoločenská zmluva, je možné dovoľávať sa porušenia povinnosti, ktorá nevyplýva ani zo zákona, ani zo spoločenskej zmluvy ani z iného právneho úkonu, inej písomnosti či z obchodnej zvyklosti, avšak existenciu takejto skutočnosti, resp. takéhoto záväzku, či povinnosti musí žalobca preukázať. Súd vychádzal zo znenia rozsudku Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 29Odo/1007/2005 a uviedol, že alternovať v konaní neexistenciu dohodnutej alebo inak ustanovenej povinnosti odkazom na zásadu lojality a dobré mravy, by viedlo k právnej neistote účastníkov takýchto vzťahov. Súd taktiež zobral v úvahu samotnú sankciu vylúčenia spoločníka zo spoločnosti v komparácii s ústavným právom uvedeným v čl. 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a uviedol, že keďže obmedzenie tohto práva je prípustné len na základe zákona, je zrejmé, že sankciu ukončenia podnikania v spoločnosti je možné spoločníkovi udeliť len po preukázaní skutočného porušovania stanovených povinností. V súvislosti s výkonom práv a povinností spoločníka súd vzal do úvahy aj rozhodnutie Vrchného súdu v Prahe, sp. zn. 7 Cmo 269/2009, z ktorého vyplýva, že konanie spoločníka nie je porušením jeho povinností, ak koná v súlade a v medziach zákona. Súd zotrval aj na svojom názore vyjadrenom v uznesení o zamietnutí návrhu na nariadenie predbežného opatrenia, a to, že konanie žalovanej nepovažuje za také konanie, ktorým by porušovala povinnosti spoločníčky, nakoľko žalobca nevymenoval, aké povinnosti porušila, ani nepreukázal, že konala ako spoločníčka žalobcu alebo mala úmysel/vôľu konať ako spoločníčka a nebolo tiež preukázané, že by porušenie povinností bolo opakované s cieľom poškodzovať spoločnosť a teda správať sa nelojálne voči spoločnosti. Súd neprehliadol skutočnosť, že súdny spor je do značnej miery poznačený stigmou rodinného podniku, čo v danom prípade bolo skôr na prítlač žalobcovi, či už pri konaniach o zmene sídla, či už v exekučných konaniach. Na druhej strane v argumentácii žalovanej boli použité tvrdenia o obdobnom konaní D. L. A. (matky žalovanej - pozn. dovolacieho súdu) voči žalovanej (vyplatenie pôžičky, vedenie exekučného konania), čo zo strany žalobcu nebolo popreté. Súd tak zastal názor, že je spravodlivé dať

za pravdu žalovanej v súlade s jej vyjadrením, že závažnosť prípadného porušenia povinností spoločníka nemôže byť posudzovaná izolovane od kontextu správania sa všetkých spoločníkov danej spoločnosti. Z hľadiska preukazovania dôkazov aj toto mohlo spôsobiť dôkaznú núdzu žalobcu, avšak uvedené súd nemohol vziať v úvahu pri rozhodovaní o merite veci. Súd v konaní neprihliadal k adjektívam strán a emocionálnym postojom, ale dal časový priestor na mimosúdnu dohodu s ohľadom na charakter strán sporu. Po neúspechu

v mimosúdnom konaní súd rozhodol, že žaloba je nedôvodná, a preto ju zamietol. Podľa názoru súdu je spravodlivé zotrvanie žalovanej v spoločnosti, nakoľko jej konanie ako spoločníčky nevykazovalo znaky porušovania povinností, za ktoré by jej bolo možné uložiť sankciu vo forme vylúčenia zo spoločnosti. Na záver súd uviedol, že predmetná sankcia by bola významným zásahom do postavenia žalovanej, nakoľko uvedeným by jej bolo odňaté právo podnikania v spoločnosti žalobcu. K nevykonaniu dôkazu

výsluchom p. G. A. súd uviedol, že ho nevykonával prihladnuc na zásadu hospodárnosti a efektívnosti konania, majúc súčasne za to, že obsah jeho svedeckej výpovede by nemal vypovedaciu schopnosť k meritu veci, nakoľko nebol účastníkom obchodnoprávnej stránky sporu v čase vzniku konfliktu a je rodinným príslušníkom strany sporu, čo by mohlo viesť k neobjektívnemu posudzovaniu skutkového stavu. O trovách konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 O. s. p., s tým, že vyčíslenú odmenu znížil o úkony, ktorých vykonanie nebolo súdu preukázané (rokovanie s klientom) a o tie, ktoré nie sú uvedené v § 13a ods. 2 a 5 vyhlášky (ospravedlnenie neúčasti na pojednávaní).

5. Na včas podané odvolanie žalobcu z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. e/, f/, g/ a h/ Civilného sporového poriadku (ďalej len „C. s. p.“) proti rozsudku súdu prvej inštancie, Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací, po preskúmaní veci v rozsahu podaného odvolania podľa § 379 a § 380 ods. 1 C. s. p., rozsudkom č. k. 3Cob/22/2017-862 zo dňa

07. 02. 2018, bez nariadenia pojednávania v zmysle § 385 ods. 1 C. s. p., prvoinštančný rozsudok podľa § 387 ods. 1 C. s. p., ako vecne správny potvrdil.

6. Odvolací súd v odôvodnení rozsudku konštatoval, že žalobca v odvolaní poukazoval na skutočnosti prezentované už v priebehu konania pred súdom prvej inštancie a neuvádzal žiadne nové skutočnosti, ktoré by mohli mať vplyv na závery uvedené v napadnutom rozsudku. Ten považoval odvolací súd za správny tak po skutkovej ako aj právnej stránke, zdôrazniac, že súd prvej inštancie venoval dostatočnú pozornosť zisteniu skutkového stavu, ktorý bol základom podanej žaloby, ten následne právne posúdil v súlade s príslušnými zákonnými ustanoveniami a svoj záver o neodôvodnenosti podanej žaloby vyčerpávajúco odôvodnil. So záverom ako aj s odôvodnením uvedeným v napadnutom rozsudku sa odvolací súd v celom rozsahu stotožnil s doplnením že žalobca v celom konaní poukazoval na údajné porušenie povinností žalovanej ako spoločníčky žalobcu, čo malo predstavovať výrazný zásah do práv a podnikateľskej činnosti žalobcu a odôvodňovať tak vylúčenie žalovanej zo spoločnosti. Odvolací súd, rovnako ako aj súd prvej inštancie uviedol, že hoci spor medzi stranami je do značnej miery poznačený rozvrátenými rodinnými vzťahmi, nestotožnil sa s argumentáciou žalobcu, že by žalovaná svojim konaním porušila svoje povinnosti ako spoločníčky žalobcu špecifikované v Obchodnom zákonníku alebo v spoločenskej zmluve. Žalobca aj podľa názoru odvolacieho súdu neunesol v tomto smere dôkazné bremeno. Dôvody na vylúčenie žalovanej zo spoločnosti neboli preukázané, nakoľko zo zistených skutkových okolností možno vyvodiť záver, že by žalovaná konala ako spoločníčka žalobcu, preto povinnosti prislúchajúce spoločníkovi porušiť ani nemohla. Odvolací súd zhodne s názorom súdu prvej inštancie ako i s názorom žalovanej mal za to, že v namietaných prípadoch žalovaná konala buď ako konateľka žalobcu, pričom nebolo preukázané, že by jej konateľské oprávnenie bolo nejakým spôsobom obmedzené, resp. že by ho zneužila na úkor žalobcu alebo vystupovala ako spoločníčka a konateľka spoločností, v ktorých je jedinou spoločníčkou a konateľkou [Cestovná kancelária BLUE DANUBE TOURS s.r.o., IČO: 35 754 478 (ďalej tiež „CK BDT“) a SK BLUE DANUBE TOUR s r. o., IČO: 36 837 369 (ďalej tiež „SK BDT“)] a v tejto súvislosti nebol preukázaný žiadny zodpovednostný vzťah voči žalobcovi. Vo vzťahu k podaniu žalobcu zo dňa 31. 07. 2017, v ktorom poukazoval na existenciu nových skutočností, odvolací súd uviedol, že všetko, čo žalobca namietal proti napadnutému rozsudku súdu prvej inštancie, mal uviesť jednak v podanom odvolaní a následne v replike, teda vo vyjadrení k vyjadreniu žalovanej k odvolaniu. V týchto podaniach však žalobca opakovane zdôrazňoval už známe skutočnosti. To isté platí aj pre žalovanú, ktorá svoju procesnú obranu mohla predniesť v rámci vyjadrenia k odvolaniu a následne v podanej duplike. Ak žalobca či žalovaná všetky skutočnosti, ktoré považujú za rozhodujúce, neuplatnili v rámci uvedených procesných úkonov, na ďalšie skutočnosti či dôkazy súd už nemusí prihliadnuť, najmä ak by ich vykonanie vyžadovalo nariadiť ďalšie pojednávanie alebo urobiť ďalšie úkony súdu. To znamená, že strany musia prostriedky procesnej obrany a útoku uplatniť včas. Odvolací súd mal za zrejmé, že žalobca v podaní zo dňa 31. 07. 2017 poukazoval na nové skutočnosti preukazujúce pokračovanie

v porušovaní povinností žalovanej ako spoločníčky žalobcu. Odvolací súd na tieto tvrdenia neprihliadol, resp. nepovažoval za potrebné sa nimi bližšie zaoberať, nakoľko mal za to, že by ani neboli spôsobilé ovplyvniť záver o neodôvodnenosti podanej žaloby. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania

rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 C. s. p., v spojení s § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 C. s. p. Keďže žalovaná bola v odvolacom konaní úspešná, odvolací súd jej priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu.

7. Rozsudok odvolacieho súdu nadobudol právoplatnosť dňa 16. 05. 2018.

8. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca v zákonom stanovenej lehote dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p., tvrdiac, že odvolací súd postupoval v rozpore s § 387 ods. 3 veta prvá C. s. p., keďže sa v odôvodnení svojho rozsudku mal zaoberať podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, pokiaľ sa nimi nevysporiadal vo svojom odôvodnení súd prvoinštančný.

9. Žalobca vytkol súdu prvej inštancie, že z jeho odôvodnenia vôbec nevyplýva, z čoho vyvodil záver, že žalovaná pri vykonaných úkonoch nemala úmysel konať ako spoločník spoločnosti. Súd prvej inštancie sa podľa jeho názoru obmedzil len na konštatovanie, že „nebolo preukázané, že konala ako spoločník alebo mala úmysel/vôľu konať ako spoločník“. Dôsledky nesprávneho procesného postupu prvoinštančného súdu sa podľa žalobcu prejavili aj v odôvodnení rozsudku odvolacieho súdu, ktorý využil možnosť v zmysle § 387 ods. 2 C. s. p., obmedziť sa v odôvodnení len na skonštatovanie správnosti dôvodov rozsudku súdu prvej inštancie a v podstate len odkázal na jeho odôvodnenie, ktoré neobsahuje žiadnu riadnu argumentáciu alebo obsahuje len nedostatočnú argumentáciu v súvislosti s predmetnou otázkou. Rozsudok odvolacieho súdu je v dôsledku uvedeného v rozpore so základným právom na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, a teda aj právom na spravodlivý proces.

10. Žalobca v ďalšom poukázal na skutočnosť, že odvolací súd neprihliadol na nové skutočnosti, ktoré uviedol v dopĺňajúcom podaní zo dňa 31. 07. 2017 (vyhlásenie konkurzu na spoločnosť žalobcu na návrh U.M.I.M.A., s.r.o.), nakoľko podľa názoru odvolacieho súdu mal žalobca tieto skutočnosti uviesť jednak v odvolaní a následne v replike, teda vo vyjadrení k vyjadreniu žalovanej k odvolaniu. Nesúhlasiac s týmto argumentom žalobca tvrdí, že informácia o začatí konkurzu na spoločnosť žalobcu bola zverejnená v obchodnom vestníku dňa 31. 01. 2017, pričom žalobca vyššie uvedené podania urobil ešte pred dátumom tohto zverejnenia (odvolanie je datované zo dňa 30. 08. 2016 a replika zo dňa 16. 01. 2017).

11. V ďalšej časti dovolania žalobca dôvodí prípustnosťou dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., podľa ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Poukázal na definíciu „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“ v rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd SR“ alebo „NS SR“) sp. zn. 3 Cdo 6/2017 zo dňa 06. 03. 2017 a uviedol, že lustráciou v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR nenašiel žiadne stanovisko alebo rozhodnutie NS SR týkajúce sa riešenej právnej problematiky, preto má za to, že právnu otázku (formulovanú nižšie) dovolací súd doposiaľ neriešil, preto je tu daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil. Poukázal na to, že ani súd prvej inštancie, ani súd odvolací v odôvodnení svojich rozsudkov neuviedli odkaz na rozsudok NS SR, podporne je uvedený iba odkaz na rozsudky českých súdov (aj to len v rozsudku prvoinštančného súdu).

12. Podľa žalobcu je potrebné vysporiadať sa so zásadnou právnou otázkou, či spoločník spoločnosti v prípade, ak koná ako fyzická osoba za seba alebo ako konateľ za svoje iné spoločnosti a koná pritom proti spoločnosti, v ktorej je súčasne spoločníkom, je v takomto prípade stále povinný dodržiavať povinnosti spoločníka. Tvrdí, že ani skutočnosť, že spoločník porušuje svoje povinnosti tak, že formálne vykonáva konateľskú funkciu (či už v spoločnosti, v ktorej je spoločníkom alebo v inej spoločnosti) nemôže byť dôvodom pre neprihliadnutie na porušenie povinnosti spoločníka. Podľa žalobcu nie je možné vylúčiť súbeh porušenia povinnosti spoločníka a konateľa, resp. porušenie povinnosti spoločníka realizované prostredníctvom tretej osoby, ktorú spoločník ovláda.

Žalobca zároveň tvrdí, že súd prvej inštancie si príslušné ustanovenie o možnosti vylúčiť spoločníka zo spoločnosti vykladá reštriktívne, t. j. že vylúčenie spoločníka je možné len v prípade, ak koná ako spoločník alebo v úmysle konať ako spoločník. Takýmto reštriktívnym výkladom popiera zmysel príslušnej právnej úpravy, a síce ochrániť spoločnosť pred konaním spoločníka aj v prípade, ak práve nevystupuje v pozícii spoločníka, ale svojim konaním porušuje svoje povinnosti spoločníka. V predmetnom konaní nie je podľa žalobcu relevantné, či žalovaná konala v úmysle konať ako spoločník, ale to, či porušila alebo neporušila svoje povinnosti spoločníka spoločnosti.

13. K vyjadreniam konajúcich súdov o tom, že žalovaná pri namietaných konaniach konala ako konateľ spoločnosti, nie ako jej spoločník, žalobca uviedol, že žalovaná vlastní 50%-ný obchodný podiel v spoločnosti a zároveň je aj konateľom spoločnosti so samostatným konateľským oprávnením. Žalovaná zároveň vystupuje ako spoločník a konateľ aj v iných spoločnostiach, konkrétne vlastní 100%-ný obchodný podiel v spoločnostiach CK BDT a SK BDT a je zároveň jediným konateľom týchto spoločností. Z uvedeného vyplýva, že v osobe žalovanej sa kumulujú rôzne pozície. Voči spoločnosti žalobcu má žalovaná dva vzťahy, a to vzťah konateľa a vzťah spoločníka. Pri posudzovaní okolností odôvodňujúcich jej vylúčenie zo spoločnosti žalobcu je preto potrebné upriamiť pozornosť na úkony, ktoré vykonala v rámci oboch vzťahov (konateľa aj spoločníka), pretože tvoria jeden celok a nedá sa poukazovať na jedno bez druhého. Žalobca zdôraznil, že ak žalovaná koná ako fyzická osoba Q. O. alebo koná ako konateľka za spoločnosti CK BDT a SK BDT, ktoré úplne ovláda, je potrebné mať na zreteli, že aj v takomto prípade je stále aj spoločníčkou spoločnosti žalobcu. Nie je preto možné tvrdiť, že ak žalovaná koná za CK BDT, či SK BDT, v tej chvíli prestáva byť spoločníkom spoločnosti žalobcu. Týmto výkladom by sa podľa názoru žalobcu mohol každý spoločník zbaviť svojej zodpovednosti za úkony proti spoločnosti založením jednoosobovej spoločnosti. Porušeniu základnej povinnosti lojality spoločníka by nemala brániť skutočnosť, že spoločník súčasne vykonáva funkciu konateľa dotknutej/poškodenej spoločnosti, resp. škodlivé konanie realizuje prostredníctvom tretej osoby, ktorú ovláda.

14. Na základe všetkých vyššie uvedených tvrdení žalobca navrhol, aby dovolací súd rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 3Cob/22/2017-862 zo dňa 07. 02. 2018 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie alebo aby označený rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že žalobe žalobcu v celom rozsahu vyhovie.

15. K dovolaniu žalobcu sa vyjadrila žalovaná písomným podaním zo dňa 04. 03. 2019 (č. I. 918 - 924), v ktorom navrhla dovolanie odmietnuť, resp. zamietnuť, majúc za to (vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ C. s. p.), že právne závery konajúcich súdov sú primerane odôvodnené, súčasne že rozhodnutie súdu nezáviselo od vyriešenia žalobcom uvedenej právnej otázky, a teda že prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p., daná nie je. Žalovaná si uplatnila náhradu trov dovolacieho konania.

16. Vyjadrenie žalovanej súd postupom podľa § 436 ods. 4 C. s. p., doručil žalobcovi.

17. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 C. s. p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 veta pred bodkočiarkou C. s. p.) preskúmal napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ako aj konanie, ktoré jeho vydaniu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je dôvodné.

18. Podľa § 419 C. s. p., dovolanie je prípustné voči rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak to zákon pripúšťa. Uvedené znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C. s. p. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí výlučne do právomoci dovolacieho súdu (viď k tomu napr. III. ÚS 474/2017). V tejto súvislosti osobitne platí, že len dovolací súd bude rozhodovať o naplnení

predpokladov prípustnosti dovolania definovaných v jednotlivých ustanoveniach Civilného sporového poriadku (obdobne aj I. ÚS 438/2017).

19. Predmetom dovolacieho prieskumu v predmetnej veci je dovolanie žalobcu uplatnené podľa § 420 písm. f/ a 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. Vo veci konajúce súdy v posudzovanej veci po vykonanom dokazovaní uzavreli, že žalovaná v žalobcom namietaných konaniach (pri uzatváraní v rozsudkoch označenej kúpnej zmluvy, záložných zmlúv, návrhov na povolenie vkladu záložného práva do katastra nehnuteľností, návrhov na vykonanie exekúcií, pri spísaní notárskych zápisníc), nevystupovala ako spoločníčka žalobcu, ale vystupovala buď ako konateľka žalobcu, alebo ako spoločníčka a konateľka spoločností, v ktorých je jedinou spoločníčkou a konateľkou [ide o nasledovné spoločnosti, v ktorých je žalovaná spoločníčka a konateľka zároveň: 1. Cestovná kancelária BLUE DANUBE TOURS s. r. o., IČO: 35 754 478, 2. SK BLUE DANUBE TOUR s. r. o., IČO: 36 837 369 (v súčasnosti GOLDEN EXPRESS s. r. o.)]. Vzhľadom na uvedené nemohlo podľa názoru konajúcich súdov dôjsť k porušeniu povinností spoločníka. Žalobca tak neunesol dôkazné bremeno, keďže nepreukázal, že žalovaná vystupovala v predmetných konaniach ako spoločník.

20. Dovolací súd, ešte pred samotným posúdením prípustnosti a dôvodnosti dovolania žalobcu, skúmal v rámci procesných podmienok konania existenciu aktívnej a pasívnej vecnej legitimácie strán sporu, pričom dospel k zisteniu, že podľa aktuálneho výpisu z Obchodného registra žalobcu (Obchodný register Okresného súdu Bratislava I oddiel: Sro, vložka číslo: 9208/B), žalovaná (Q. O., rod. A.) bola zapísaná ako spoločníčka spoločnosti žalobcu Cestovná kancelária BDT plus s. r. o., v období od 31. 10. 2007 do 25. 10. 2018.

21. Podľa § 149 ObchZ, v znení účinnom v čase podania žaloby na prvoinštančný súd, v čase rozhodovania konajúcich súdov i v súčasnom znení, spoločnosť sa môže domáhať na súde vylúčenia spoločníka, ktorý porušuje závažným spôsobom svoje povinnosti, hoci na ich plnenie bol vyzvaný a na možnosť vylúčenia bol písomne upozornený. S podaním tohto návrhu musia súhlasiť spoločníci, ktorých vklady predstavujú aspoň jednu polovicu základného imania. Ustanovenie § 113 ods. 4 tým nie je dotknuté. Ustanovenia § 113 ods. 5 a 6 platia obdobne.

22. Zo znenia citovaného ustanovenia je zrejmé, že sloveso „porušuje“ vyjadruje neukončený dej, ktorý stále prebieha, preto pri ukončení účasti spoločníka v spoločnosti, tento už svoje povinnosti v spoločnosti porušovať nemôže.

23. Žaloba bola súdu prvej inštancie doručená, vo veci konajúce súdy rozhodli, aj dovolanie žalobcu bolo súdu doručené v období, kedy žalovaná bola spoločníčkou spoločnosti žalobcu; naopak, vyjadrenie žalovanej bolo súdu prvej inštancie doručené v čase, kedy spoločníčkou v spoločnosti žalobcu (v zmysle príslušného výpisu z Obchodného registra Okresného súdu Bratislava I), už nebola.

24. Z dôvodu, že spoločnícky vzťah spoločníka v spoločnosti je predpokladom konania a rozhodovania o žalobe podľa § 149 ObchZ (pričom tento vzťah musí trvať po celý čas konania), bude potrebné existenciu účasti žalovanej v spoločnosti žalobcu preveriť na príslušnom registrovom súde. Uvedené bude povinnosťou súdu nižšej inštancie (odvolacieho súdu, ktorého rozsudok dovolací súd z nižšie uvedeného dôvodu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie), a to z dôvodu, že dovolací súd disponuje „len“ výpisom z obchodného registra z príslušnej webovej stránky, nepoužiteľným na právne účely. Uvedené je dôsledkom aj tej skutočnosti, že dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 C. s. p.). Znamená to, že skutkový stav vecí, rovnako ani výsledky dokazovania sa pred dovolacím súdom meniť nemôžu. Dovolací súd rozhoduje len na základe skutočností a dôkazov, ktoré obsahuje odvolací spis. Dokazovanie je pred dovolacím súdom v zásade vylúčené, okrem preukazovania včasnosti a prípustnosti dovolania (§ 435 C. s. p.).

25. Pokiaľ by v zmysle výsledkov doplneného dokazovania, žalovaná skutočne už nebola spoločníčkou v spoločnosti žalobcu, potom by nebola pasívne vecne legitimovaná v konaní, ktorá okolnosť by mala za

následok zamietnutie žaloby. Pokiaľ sa preukáže opak, teda že spoločnícky vzťah žalovanej v spoločnosti žalobcu trvá, bude môcť (resp. bude povinný) odvolací súd pristúpiť v ďalšom konaní k doplneniu dokazovania, v zmysle jeho výsledkov ustáliť nový skutkový stav a tento právne posúdiť, ohľadom nasledovného:

26. Z obsahu dovolania vyplýva, že základom argumentácie dovolateľa je zistenie, či spoločník spoločnosti v prípade, ak koná ako fyzická osoba za seba alebo ako konateľ za svoje iné spoločnosti a koná pritom proti spoločnosti, v ktorej je súčasne spoločníkom, je povinný dodržiavať povinnosti spoločníka tejto spoločnosti. Žalobca tvrdí, že ustanovenie § 149 ObchZ nemožno vykladať reštriktívne, teda že vylúčenie spoločníka je možné len v prípade, ak koná ako spoločník alebo v úmysle konať ako spoločník. Tvrdí, že v osobe žalovanej sa kumulujú rôzne pozície, nakoľko žalovaná má voči spoločnosti dva vzťahy, a to vzťah konateľa a vzťah spoločníka, ktoré nemožno oddeľovať, pretože tvoria jeden celok. Má za to, že porušeniu základnej povinnosti lojality spoločníka by nemala brániť skutočnosť, že spoločník súčasne vykonáva funkciu konateľa poškodenej spoločnosti, resp. že škodlivé konanie realizuje prostredníctvom tretej osoby, ktorú ovláda.

27. Vo vzťahu k vyššie uvedenému je potrebné súhlasiť s argumentom žalovanej ohľadne potreby rozlišovania medzi povinnosťami spoločníka a povinnosťami konateľa v jednej a tej istej spoločnosti, poukazujúc na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Obo/350/98, v ktorom najvyšší súd konštatoval, že dôvodom pre vylúčenie spoločníka zo spoločnosti, v ktorej je zároveň aj konateľom, nemôže byť porušenie jeho povinnosti konateľa.

28. Na strane druhej, v prípade označeného súdneho rozhodnutia ide o rozhodnutie najvyššieho súdu ako súdu odvolacieho, preto ho nemožno považovať za rozhodovaciu prax dovolacieho súdu (k ustálenej rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vid' bližšie rozhodnutie NS SR sp. zn. 6Cdo/29/2017 zo dňa 24. 01. 2018, ktoré občianskoprávne kolégium Najvyššieho súdu SR prijalo ako judikát pod č. R 71/2018.

29. Vzhľadom na vyššie uvedené, keďže žalobcom nastolenú otázku dovolací súd doposiaľ výslovne neriešil, žalobca preto dôvodne uvádza, že jeho dovolanie je prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p.

30. Konajúce súdy sa pri zdôvodnení zamietnutia žaloby „opierali“ o fakt, že žalovaná v namietaných prípadoch konala ako konateľka žalobcu, resp. ako konateľka tretích osôb - spoločností CK BDT, IČO: 35 754 478 a SK BDT, IČO: 36 837 369, čo bola väčšina jej konaní a pri zdôvodnení potreby rozlišovania konateľa spoločnosti a spoločníka spoločnosti je na mieste vychádzať z vyššie označeného rozhodnutia NS SR sp. zn. 4Obo/350/98 (resp. aj ďalších súvisiacich rozhodnutí, označených v rozsudku súdu prvej inštancie).

31. Pri spísaní notárskej zápisnice sp. zn. Z. XXX/XXXX, Z. XXXXX/XXXX na Notárskom úrade notárky JUDr. Kataríny Podhorskej dňa 12. 07. 2013 (č. l. 58 a nasl. spisu), však žalovaná vystupovala na jednej strane síce tiež ako konateľka žalobcu (v postavení povinnej osoby), na strane druhej vystupovala ako fyzická osoba A. O., rod. A., nar. XX. XX. XXXX (v postavení oprávnenej osoby), ktorá si notárskou zápisnicou uplatnila nárok na vypratanie v zápisnici špecifikovanej nehnuteľnosti, voči povinnému (žalobcovi), a to z titulu ukončenia zmluvy o užívaní nehnuteľnosti pre prípad, ak žalobca ako povinná osoba nehnuteľnosť neuvolní do 15. 07. 2013. Z obsahu spisu vyplýva, že žalovaná vykonanie exekúcie vypratáním nehnuteľnosti nakoniec aj iniciovala.

32. Dovolací súd je toho názoru, že v prípade takto sa prelínajúcich pozícií, nemôže byť úplne vylúčená zodpovednosť žalovanej, keď proti žalobcovi (ktorého zastupovala z pozície konateľa), konala ako fyzická osoba. Súdy nižšej inštancie neozrejmili, či v tomto prípade nemohla byť žalovaná ponímaná ako spoločníčka žalobcu, a teda či v tomto prípade nemohlo ísť o prienik žalovanej ako fyzickej osoby, s jej pozíciou ako spoločníčky žalobcu. Vo vzťahu k uvedenému podporne dovolací súd poukazuje na ustanovenie § 106 ObchZ, podľa ktorého spoločník zodpovedá za záväzky spoločnosti do výšky svojho nesplateného vkladu zapísaného v obchodnom registri. Rozdiel medzi splateným a nesplateným vkladom

by uhrádzal ako fyzická osoba.

33. Na základe vyššie uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že pokiaľ Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací neskúmal, v akej pozícii vystupovala žalovaná pri spísaní vyššie označenej notárskej zápisnice, teda či svoje konanie ako oprávnená realizovala z pozície fyzickej osoby bez akéhokoľvek prepojenia na obchodnú spoločnosť žalobcu, resp. či ho realizovala z pozície spoločníka spoločnosti žalobcu, potom rozhodol predčasne a je opodstatnená námietka žalobcu v časti jeho tvrdenia o potrebe vyriešenia otázky, či žalovaná porušila alebo neporušila svoje povinnosti spoločníka spoločnosti. Dovolací súd preto považuje dovolanie žalobcu nielen za prípustné, ale aj za dôvodné, a preto žalobcom napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 C. s. p.) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 C. s. p.).

34. V ďalšom konaní je odvolací súd viazaný právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v tomto uznesení (§ 455 C. s. p.).

35. V novom rozhodnutí rozhodne odvolací súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C. s. p.).

36. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0 (§ 393 ods. 2 veta druhá C. s. p. a § 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01. 05. 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.